

NORGES HØYESTERETT

Den 28. november 2007 avsa Høyesterett dom i

HR-2007-01992-A, (sak nr. 2007/803), sivil sak, anke,

TrygVesta Forsikring
Securitas AS

(advokat Rune N. Stiegler – til prøve)

mot

If Skadeforsikring NUF
Aker Yards Florø AS

(advokat Jan Aubert)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Flock:** En vekter anstiftet brann i bygning som han hadde til oppgave å føre tilsyn med. Saken gjelder spørsmål om ansvarsgrunnlag og foreldelse av erstatnings- og regresskrav mot det vekterselskapet hvor vekteren var ansatt og dette selskapets ansvarsassurandør, jf. skadeserstatningsloven § 2-1, foreldelsesloven §§ 3, 9 og 10 og FAL § 8-6 tredje ledd.
- (2) Natt til 1. mai 1995 ble Aker Yards Florø AS' (Aker Yards) brakkerigg i Florø skadet ved brann. I henhold til tingskade- og bygningsforsikring utbetalte Storebrand Skadeforsikring – nå If Skadeforsikring NUF (If Skadeforsikring) – vel 3,7 millioner kroner. Aker Yards bar selv en egenandel på kr 153 000.
- (3) I forbindelse med oppklaring av en rekke brannstiftelser, tilsto A over syv år senere – i avhør 22. august 2002 – at det var han som hadde påsatt brannen i brakkeriggen. Han ble senere i rettskraftig dom straffedømt for forholdet og ble samtidig dømt til å betale erstatning til If Skadeforsikring med kr 2 921 960 og til å erstatte Aker Yards' egenandel.
- (4) På skadetidspunktet hadde Aker Yards avtale med Securitas AS både om kontinuerlig vakthold om bord på et skip under bygging og om tilsyn blant annet med den bygningsmassen som ble skadet ved brannen. Det aktuelle området var på landsiden inngjerdet og avlåst på den tid av døgnet brannen oppsto. Avtalen om vakthold på skipet åpnet for at det, i den grad tiden tillot, ble tatt inspeksjonsrunder på land. A var på det

aktuelle tidspunkt ansatt i Securitas som vokter, og var denne natten ansvarlig for vaktholdet om bord på skipet.

- (5) Securitas hadde på branntidspunktet ansvarsforsikring i Protector Forsikring AS. Ansvaret er senere overtatt av Vesta Forsikring. If Skadeforsikring fremsatte 10. november 2004 krav om regress mot Securitas. Ved telefax 6. juli 2005 til If Skadeforsikring bekreftet Vesta Forsikring at det "ikke vil bli påberopt foreldelse i denne sak før 1.1.2006 med mindre saken allerede på nåværende tidspunkt er foreldet". Da ansvar ikke ble erkjent, gikk forsikringsselskapet og Aker Yards ved stevning 9. desember 2005 til søksmål mot Securitas og Vesta Forsikring AS. Fjordane tingrett avsa 15. september 2006 dom i saken med slik domsslutning:

- "1. Vesta Forsikring AS v/styrets formann og Securitas AS v/styrets formann, dømmes in solidum innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til If Skadeforsikring NUF v/styrets formann med 3 726 874 – tremillionersyvhundreogseksogtyveåttehundreogsyttifire – kroner, med tillegg av rente i henhold til forsinkelsesrenteloven fra 10. desember 2004 og frem til betaling skjer.**
- 2. Vesta Forsikring AS v/styrets formann og Securitas AS v/styrets formann, dømmes in solidum til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til Akers Yards Florø AS v/styrets formann med 153 000 – etthundreogfemtittretusen – kroner, med tillegg av rente i henhold til forsinkelsesrenteloven fra 10. desember 2004 og frem til betaling skjer.**
- 3. Vesta Forsikring AS v/styrets formann og Securitas AS v/styrets formann dømmes in solidum til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å erstatte If Skadeforsikring NUF v/styrets formann sine saksomkostninger med 28 725 –åtteogtyvetusensyvhundreogfemogtyve – kroner, med tillegg av forsinkelsesrente i henhold til forsinkelsesrenteloven fra oppfyllestiden og frem til betaling skjer."**

- (6) Tingretten fant at Securitas ikke hadde noe ansvar etter skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 som arbeidsgiver, men at det var en slik tilknytning mellom kontrakten om vakthold/tilsyn og den aktuelle skadehendelsen at Securitas var ansvarlig for skaden på kontraktsrettslig grunnlag.

- (7) Vesta Forsikring AS og Securitas AS anket dommen til Gulating lagmannsrett, som 21. mars 2007 avsa dom med slik domsslutning:

- "1. I Fjordane tingretts domsslutning pkt. 1, gjøres den endring at beløpet settes til 2 726 874 – tomillionersyvhundreogtjuesekstusenåttehundreogsyttifire – kroner. For øvrig stadfestes tingrettens dom.**
- 2. Hver av partene bærer egne omkostninger for lagmannsretten."**

- (8) Lagmannsrettens flertall fant at Securitas' ansvar for vokterens skadeforvoldelse fulgte av bestemmelsen om arbeidsgiveransvar i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1. I likhet med tingretten kom mindretallet til at Securitas var erstatningsansvarlig på kontraktsrettslig grunnlag.

- (9) Vesta Forsikring AS – nå TrygVesta Forsikring – og Securitas AS har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse. Som nytt grunnlag er for Høyesterett gjort gjeldende at kravene er foreldet. Foreldelsesinnsigelsen ble også fremsatt for lagmannsretten. Innsigelsen ble da avskåret

som for sent fremsatt etter tvistemålsloven § 375 annet ledd. De faktiske omstendigheter som har betydning for spørsmålet om foreldelse, vil jeg senere redegjøre for, i sammenheng med mitt eget syn på foreldesspørsmålet. For øvrig står saken både i faktisk og rettslig henseende i det vesentlige i samme stilling som for de tidligere retter.

- (10) De ankende parter, *TrygVesta Forsikring og Securitas AS*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (11) Ansvarsspørsmålet i saken må avgjøres etter skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1. Ved anvendelsen av bestemmelsen må det tas hensyn til innholdet i den kontrakten Securitas hadde med Aker Yards. Lagmannsrettens flertall har uriktig kommet til at Securitas har et arbeidsgiveransvar etter denne bestemmelsen. Det følger av første punktum i bestemmelsen at det er et vilkår for ansvar at det eksisterer en saklig sammenheng og en rimelig nærhet mellom den skadevoldende handling og de arbeidsoppgaver som den ansatte har. I dette tilfellet skulle vekteren bare ha et ytre, visuelt tilsyn med brakkeriggen, og det er følgelig ingen funksjonell sammenheng mellom dette og ildspåsettelsen. I tillegg kommer at vekteren i høy grad har gått ”utenfor det som er rimelig å regne med”, jf. annet punktum. I Rt. 1982 side 1349 ble et rengjøringsbyrå frifunnet for erstatningskrav forårsaket av ansattes tyveri fra de lokalene som skulle rengjøres. Det må være desto klarere at en så ekstraordinær og ukontrollerbar handling som en brannstiftelse, må falle utenfor det arbeidsgiveren kan holdes ansvarlig for.
- (12) Noe ansvar for Securitas kan heller ikke begrunnes i kontraktsforholdet mellom vaktelskapet og skadelidte, Aker Yards. Lagmannsrettens mindretall, som i likhet med tingretten fant at kontraktsforholdet ga grunnlaget for et ansvar, uttalte at bygningene på området må sies å ha vært betrodd Securitas mens vaktoppdraget pågikk, og at dette ga grunnlag for en utvidet identifikasjon mellom vekteren og Securitas. Brakkeriggen var imidlertid ikke betrodd vekteren, som ikke hadde noen rådighet over den.
- (13) Det er heller ikke ut fra andre synsmåter grunnlag for noe ansvar som bygger på det kontraktsforhold som eksisterte mellom Securitas og Aker Yards. Selv om det på kontraktsgrunnlag i enkelte tilfeller er grunnlag for erstatningsansvar ut over det ansvar som følger av skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1, vil det også for dette ansvaret gjelde et krav om påregnelighet. Vekterens ildspåsettelse lå i dette tilfellet utenfor Securitas’ kontrollsfære.
- (14) Subsidiært gjøres gjeldende at et eventuelt krav er foreldet. Uansett om erstatningskravet bygges på bestemmelsen om arbeidsgiveransvar i skadeserstatningsloven § 2-1 eller det er tale om et ansvar i kontraktsforhold, foreldes kravet etter foreldelsesloven § 3, og med tilleggsfrist på ett år etter foreldelsesloven § 10. Det springende punkt blir når Aker Yards/If Skadeforsikring fikk eller burde skaffet seg kunnskap om skyldneren.
- (15) Prinsipalt gjøres gjeldende at dette var da Aker mottok politiets brev av 16. april 2004, hvor det ble opplyst at vekteren hadde tilstått ildspåsettelsen, men at straffesaken likevel var henlagt etter bevisets stilling. Subsidiært hevdes det at foreldelsesfristen startet da If Skadeforsikring i midten av mai 2004 mottok politiets etterforskningsdokumenter for nærmere gjennomsyn. I alle fall på det tidspunkt fikk Aker Yards/If Skadeforsikring dokumentasjon som ga tilstrekkelig grunnlag for et søksmål, og dermed en oppfordring til å gå til sak.

- (16) Når stevningen først ble tatt ut 9. desember 2005, var erstatningskravet mot Securitas som skadevolder foreldet. Det samme gjelder også kravet mot TrygVesta Forsikring, jf. telefaksen av 6. juli 2005.
- (17) For regresskravet mot TrygVesta Forsikring må i henhold til avtale mellom forsikringsselskapene også varslingsregelen i FAL § 8-6 tredje ledd være oppfylt. Den utsettelse med foreldelsen som bestemmelsen omhandler, forutsetter at kravet er meldt til selskapet før foreldelsesfristen løp ut. Det er ikke holdepunkter for at TrygVesta Forsikring fikk oversendt regresskravet før umiddelbart forut for 1. juni 2005, og da var fristen i foreldelsesloven § 10 utløpt. Suspensjonsregelen i § 8-6 tredje ledd kommer følgelig ikke til anvendelse, og også regresskravet direkte mot ansvarsassurandøren er dermed foreldet.
- (18) TrygVesta Forsikring og Securitas AS har nedlagt slik påstand:
- "1. TrygVesta Forsikring og Securitas AS frifinnes.**
 - 2. TrygVesta Forsikring og Securitas AS tilkjennes saksomkostninger for alle instanser, med tillegg av lovens rente fra dommens forkynnelse til betaling skjer."**
- (19) Ankemotpartene, *Aker Yards Florø AS og If Skadeforsikring NUF*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (20) Lagmannsrettens flertall har korrekt kommet til at Securitas og TrygVesta Forsikring er erstatningsansvarlig for vekterens ildspåsettelse etter bestemmelsen om arbeidsgiveransvar i skadeserstatningsloven § 2-1. Det er tale om en forsettlig skadeforvoldelse, som faller direkte inn under ordlyden i første punktum i denne bestemmelsen. Det bestrides at unntaksregelen i paragrafens annet punktum får anvendelse. Det må her legges vekt på at arbeidsgiverens – vaktelskapets – virksomhet nettopp går ut på å dra omsorg for verdier. Dette tilsier at rammen for ansvar må trekkes så vidt at den også omfatter en ansatts forsettlig skadeforvoldelse som rammer disse verdiene. Det ansvar en bank fikk i Rt. 2000 side 211 for en kundes tap forårsaket av bedrageri fra en av bankens ansatte, illustrerer at begrensningsregelen i § 2-1 nr. 1 annet punktum ikke får anvendelse.
- (21) De ankende parter ansvar kan også bygges på Securitas' kontraktsbrudd, slik lagmannsrettens mindretall kom til. Både lovforarbeider og rettspraksis gir støtte for at kontraktsansvaret favner videre enn arbeidsgiverens ansvar etter skadeserstatningsloven § 2-1. Det ville vært et kontraktsbrudd om vekteren ikke hadde grepet inn dersom han hadde blitt oppmerksom på at andre hadde anstiftet brann eller begått skadeverk mot Aker Yards' eiendeler. Dette må desto mer gjelde når det er vekteren selv som begår slike handlinger.
- (22) I dette tilfellet er tilsynet med eiendommene overlatt Securitas. Kontrakten innebærer en særlig omsorgsplikt som sammenliknet med ansvaret etter skadeserstatningsloven § 2-1 utvider Securitas' ansvar for vekterens skadevoldende handlinger. Vaktelskapet er i denne situasjon nærmere til å bære ansvaret for vekterens handlinger enn skadelidte.
- (23) Det bestrides at erstatningskravet er foreldet. Dersom ansvaret bygges på skadeserstatningsloven § 2-1, blir foreldesspørsmålet regulert av foreldelsesloven § 9.

Denne bestemmelsen får anvendelse selv om det foreligger en kontrakt mellom Aker Yards og Securitas. Nyere rettspraksis tilsier at § 9 skal anvendes i dette tilfellet, selv om ansvaret utelukkende bygges på misligholdet. Partene er i så fall enige om at erstatningskravet ikke er foreldet etter tre-årsregelen i § 9.

- (24) Det samme må være tilfellet dersom foreldelsesloven § 3 – og dermed tilleggsfristen i § 10 – kommer til anvendelse. Spørsmålet vil da for det første være når foreldelsesfristen begynte å løpe. Selv om vekteren på et tidspunkt i 2002 hadde tilstått for politiet at det var han som hadde antent brann i brakkeriggen, ble bevissituasjonen en helt annen etter at tilståelsen ble trukket tilbake og politiet henla straffesaken for dette forholdet. Vekterens troverdighet var liten, og tilståelsen stemte etter politiets oppfatning ikke med de funn som ble gjort på åstedet etter brannen i 1995. Selv om If Skadeforsikring i mai 2004 etter gjennomgang av etterforskningsdokumentene med hell påklaget henleggelsesbeslutningen, var utsiktene til å vinne frem i et søksmål om erstatning mot Securitas på det tidspunkt ikke så gode at foreldelsesfristen begynte å løpe. Kravet til kunnskap var først oppfylt da det forelå rettskraftig straffedom mot gjerningsmannen, og i alle fall ikke før medio juli 2004, da If Skadeforsikring ble orientert om at det var tatt ut tiltale mot ham.
- (25) I tillegg til dette kommer at If Skadeforsikring først en gang i november 2004 mottok opplysninger om at det var TrygVesta Forsikring som var ansvarlig etter Securitas' ansvarsforsikring. Foreldelsen kunne i alle fall ikke begynne å løpe på et tidligere tidspunkt.
- (26) Det er enighet mellom partene om at varslingsregelen i FAL § 8-6 tredje ledd etter avtale mellom forsikringsselskapene kommer til anvendelse i vår sak. If Skadeforsikring meldte kravet i brev til Securitas av 10. november 2004. Det må legges til grunn at kravet ble formidlet videre til TrygVesta Forsikring uten ugrunnet opphold, og i alle fall før 28. april 2005, som er det tidspunkt motparten mener at ett-års fristen i foreldelsesloven § 10 utløp. I den grad retten finner at det faktiske saksforhold er uklart på dette punkt, må TrygVesta Forsikring bære risikoen for det. Kravet mot dette selskapet er følgelig ikke under noen omstendighet foreldet.
- (27) Aker Yards og If Skadeforsikring har nedlagt slik påstand:
- ”1. Tryg Vesta Forsikring og Securitas AS v/styrets formann dømmes in solidum til innen to – 2 – uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til If Skadeforsikring NUF med 2 701 874 – tomillionersyvhundreogtusenåttehundreogsyttifire – kroner med tillegg av rente i henhold til forsinkelsesrenteloven fra 10. desember 2004 og frem til betaling skjer.
 2. Securitas AS v/styrets formann dømmes til innen to – 2 – uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til If Skadeforsikring NUF med 25 000 – tjuefemtusen – kroner med tillegg av rente i henhold til forsinkelsesrenteloven fra 10. desember 2004 og frem til betaling skjer.
 3. Tryg Vesta Forsikring og Securitas AS v/styrets formann dømmes in solidum til innen to – 2 – uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til Aker Yards Florø AS med 153 000 – etthundreogfemtittretusen – kroner med tillegg av rente i henhold til forsinkelsesrenteloven fra 10. desember 2004 og frem til betaling skjer.

4. Tryg Vesta Forsikring og Securitas AS v/styrets formann dømmes in solidum til innen to – 2 uker fra dommens forkynnelse å erstatte If Skadeforsikring NUF sine saksomkostninger for alle instanser med 125 725 – etthundreogtjuefemtusensyvhundreogtjuefem – kroner med tillegg av rente i henhold til forsinkelsesrenteloven fra 10. desember 2004 og frem til betaling skjer.”

- (28) *Mitt syn på saken*
- (29) Saken reiser to hovedspørsmål: Er Securitas erstatningsansvarlig for den skade som Aker Yards og dets forsikringsselskap, If Skadeforsikring, ble påført ved den brannen som vekteren tente på, og er et eventuelt ansvar foreldet.
- (30) Jeg er kommet til at Securitas – og dermed også TrygVesta Forsikring – er erstatningsansvarlig, men bygger i likhet med tingretten og lagmannsrettens mindretall på at det er tale om et ansvar som følger av kontraktsbrudd fra Securitas’ side. Jeg er videre kommet til at foreldelsesinnsigelsen ikke kan føre frem hva angår erstatningskravet mot Securitas’ ansvarsassurandør, TrygVesta Forsikring, men at kravet mot Securitas er foreldet.
- (31) Ansvarsgrunnlaget – arbeidsgiveransvar etter skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1.
Lagmannsretten uttaler at vekteren etter instruksene for vekteroppdraget blant annet skulle være spesielt oppmerksom på forhold som kunne forårsake brann og/eller vannskade, og at han skulle gjøre seg kjent med hvor brannslukningsmateriell var plassert. Vekteren hadde ifølge lagmannsretten også ansvar for og naturlig tilgang til den brakkeriggen som ble antent. Anken til Høyesterett gjelder bare lagmannsrettens rettsanvendelse, og jeg legger således dette saksforholdet til grunn.
- (32) Som nevnt har de tidligere retter anvendt to ulike grunnlag når Securitas er blitt kjent erstatningsansvarlig. Om forholdet mellom ansvar etter skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 og ansvar i kontrakt, bemerker jeg at bestemmelsene om arbeidsgiveransvar også gjelder i de tilfeller der en skade er voldt overfor en skadelidt som står i kontraktsforhold til arbeidsgiveren. Men det følger både av lovforarbeidene til skadeserstatningsloven og av Høyesteretts praksis at arbeidsgiveren – alt avhengig av de forpliktelser han har etter kontrakten med skadelidte – på kontraktsrettslig grunnlag kan bli erstatningsansvarlig også i de tilfeller der skaden faller utenfor det ansvar som følger av skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1.
- (33) Det særegne i saken er at skaden ikke skjedde som følge av likegyldighet eller uaktsomhet, noe som for eksempel kunne vært situasjonen hvis det hadde oppstått skade som vekteren kunne ha avverget om han hadde holdt det tilsyn og foretatt den kontroll som instruksen påla ham. Det er derimot tale om et forsettlig skadeverk, begått helt i strid ikke bare med skadelidtes, men også med arbeidsgiverens interesse. Spørsmålet er dermed hvor langt bestemmelsen i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 går i å etablere et ansvar for arbeidsgiveren også i de tilfeller hvor skaden skyldes en klart irregulær adferd fra arbeidstakerens side.
- (34) Paragrafen inneholder på dette punkt begrensninger både i første og i annen punktum. Etter første punktum gjelder ansvaret under ”arbeidstakers utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren”. Etter annet punktum omfatter ikke arbeidsgiverens ansvar ”skade

som skyldes at arbeidstakeren går utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet”.

- (35) I dommen i Rt. 1982 side 1349 ble et rengjøringselskap frifunnet for erstatningskrav etter at noen av de ansatte hadde begått tyverier i forbindelse med rengjøringsarbeidet. Førstvoterende uttaler at annet punktum i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 også kaster lys over fortolkningen av første punktum, og at bestemmelsene bør sees som et hele. I vår sak er skaden skjedd på arbeidsstedet og i arbeidstiden og i tilknytning til vekterens tilsynsoppgaver. Jeg finner det derfor naturlig først og fremst å stille spørsmål om den skadevoldende handling i dette tilfellet er av en slik karakter at den faller inn under unntaksregelen i annet punktum.
- (36) Vår sak gjelder et forsettlig skadeverk. Loven omfatter etter sin ordlyd også en slik skade. I lovforarbeidene vises det til at også en skade forvoldt med forsett vil kunne utløse et ansvar for arbeidsgiveren, men det uttales at en slik adferd gjennomgående vil ”innebære at han har forholdt seg slik at arbeidsgiveren ikke blir ansvarlig”, se side 45 i Innstilling II fra komitéen til å utrede spørsmålet om barns og foreldres og arbeidsgiveres erstatningsansvar m.m..
- (37) Dommen i Rt. 2000 side 211 er et eksempel på at en arbeidsgiver er blitt erstatningsansvarlig som følge av forsettlige, tapsbringende handlinger fra den ansattes side, i direkte strid med arbeidsgiverens interesser. I den saken ble en bank ved hjelp av en falsk bankgiro forledet til å overføre et stort pengebeløp fra en kundes konto til uvedkommende. En av bankens ansatte hadde sammen med flere andre medvirket til bedrageriet. Banken ble i dette tilfellet kjent ansvarlig som arbeidsgiver. Førstvoterende slo fast at det forelå ”betydelig nærhet og sammenheng mellom B’s arbeidsfunksjoner og de handlingene som førte til at 17,2 millioner kroner uberettiget ble uttatt fra DnB”. Ved drøftelsen av unntaksregelen i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 annet punktum ble det uttalt at man i bankvirksomhet i alminnelighet ikke kunne se bort fra at en ansatt fra tid til annen i forbindelse med sine arbeidsoppgaver prøvde å begå straffbare handlinger. Endelig ble påpekt at et ansvar for slike handlinger kunne bidra til å styrke arbeidsgiverens motiver for å gjennomføre tiltak som kunne redusere de ansattes muligheter for å begå slike handlinger.
- (38) Jeg er kommet til at vår sak ligger annerledes enn det som var tilfellet i dommen i Rt. 2000 side 211. Motivet var i den saken muligheten for egen økonomisk vinning, og jeg er enig i at en bank ikke kan se bort fra at ansatte med dette for øyet kan begå straffbare handlinger, som både kan påføre banken direkte tap – for eksempel ved underslag – eller som i den dommen, var rettet mot bankens kunder. Den skadevoldende handling i vår sak fremstår som klart mer fjern og ekstraordinær. Av straffedommen mot vekteren fremgår at domfelte vel syv år etter brannen forklarte at det var han som hadde tent på. Som motiv uttalte han den gang at ”han ønsket seg anerkjennelse”, formentlig ved at han selv kunne melde fra om brannen. Tingretten bemerker i sin samlede vurdering at brannen hadde likhetstrekk med flere av de andre hendelsene som domfelte hadde vært involvert i, ved at han hadde fått en betydelig oppmerksomhet.
- (39) Om slike ekstraordinære skadeforvoldelser heter det på side 20 i den nevnte Innstilling II:
- ”Men selv om skaden har sitt utspring i arbeidsforholdet, er det ikke sagt at arbeidsgiveren alltid bør være ansvarlig. Det kan tenkes at arbeidstakeren forholder seg på en så ekstraordinær måte, at det ligger klart utenfor det arbeidsgiveren med**

rimelighet har kunnet regne med. Hvis det voldes skade ved slik ekstraordinær atferd, kan det anføres at skaden ikke er et utslag av den normale risiko for skader p.g.a. menneskelige feil i det arbeidsforhold det gjelder. Det kan ligge nær å si at skaden mer er en realisering av en særegen risiko som følger med den bestemte arbeidstaker, enn av en risiko som følger av selve arbeidsforholdet.”

- (40) Jeg ser det slik at skadeforvoldelsen i dette tilfellet nettopp er utslag av en slik særegen risiko.
- (41) Prevensjonshensynet er ett av de hensyn som bærer bestemmelsen i skadeserstatningsloven § 2-1 om arbeidsgiveransvaret. I dette tilfellet er det tale om en så ekstraordinær skaderisiko at det ville ha vært svært vanskelig for Securitas å gardere seg mot den.
- (42) Akers Yards og If Skadeforsikring har fremhevet at skaden i dette tilfellet har rammet de verdier som Securitas og vekteren skulle sikre, og at det må tas hensyn til dette ved vurderingen av spørsmålet om ansvarsgrunnlag for Securitas. Slik jeg ser saken, er dette et synspunkt som først og fremst bør knyttes til spørsmålet om vaktelskapet har et erstatningsansvar som kan bygges på kontraktsforholdet. Jeg finner ikke å kunne legge avgjørende vekt på det ved drøftelsen av forholdet til skadeserstatningsloven § 2-1.
- (43) Min konklusjon er således at ansvar for Securitas ikke kan bygges på arbeidsgiveransvaret i § 2-1.
- (44) Ansvarsgrunnlaget – ansvar etter kontrakt.
Som nevnt forelå det et kontraktsforhold mellom skadelidte – Aker Yards – og Securitas om at sistnevnte utførte vakttjeneste på Aker Yards’ område i Florø. Oppdraget innebar blant annet at Securitas ved sine vektere så langt det lot seg gjøre skulle være spesielt oppmerksom på eventuelt tilløp til brannskader. Kontraktsforpliktelsen innebar at vaktelskapet kunne komme i ansvar dersom en brannskade kunne føres tilbake til forsømmelighet fra selskapet eller fra vekternes side. Et slikt ansvar kunne således oppstå så fremt noen at Securitas’ vektere hadde unnlatt å utføre det tilsyn som de var pålagt etter instruksen, eller vekterne hadde latt være å gripe inn overfor uregelmessigheter som de var blitt oppmerksomme på. Som tidligere nevnt er det ikke tvilsomt at den begrensning som følger av skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 annet punktum, ikke uten videre gjelder for det erstatningsansvar som springer ut av en kontrakt, jf. blant annet Hagstrøm: Obligasjonsrett side 476 med videre henvisninger.
- (45) Jeg er i likhet med tingretten og lagmannsrettens mindretall kommet til at vekterens forsettlig skadetilføyelse i dette tilfellet representerer et kontraktsbrudd som Securitas må svare for. Ved siden av at ildspåsettelsen skjedde i tilknytning til at vekteren utførte sitt oppdrag for vaktelskapet, legger jeg vekt på at hans skadeforvoldelse rammet nettopp de formuesverdier som han skulle føre tilsyn med. På samme måte som det ville ha representert et erstatningsmessig kontraktsbrudd dersom vekteren ved uaktsomhet hadde forsømt seg, og også hvis han for eksempel hadde stjålet gjenstander fra det området han skulle sikre, må Securitas’ ansvar naturlig også omfatte en slik forsettlig skadetilføyelse. Det er Securitas som avgjør hvilke medarbeidere selskapet ønsker å benytte til utførelse av vekteroppdragene, og vaktelskapet er etter min oppfatning i et slik tilfelle nærmere til å bære tapet enn oppdragsgiveren.

- (46) Slik forholdene i denne saken ligger an, kan jeg ikke se at skadeforvoldelsens karakter eller omfang gir grunn til å avskjære ansvar på kontraktsgrunnlag. Det er ikke bestridt at TrygVesta Forsikring, som Securitas' ansvarssurandør, har et direkte ansvar overfor skadelidte og If Skadeforsikring.
- (47) Foreldelse
Partene har ulikt syn på hvilke bestemmelser i foreldelsesloven som kommer til anvendelse. Det er her tale om regler som til dels er avhengig av arten av det krav som påstås å være foreldet. Etter det jeg har kommet til har vi i denne saken å gjøre med et krav om erstatning som springer ut av det kontraktsforhold som eksisterte mellom Aker Yards og Securitas, og som er forårsaket av et kontraktsbrudd fra vaktelskapets side.
- (48) Et krav på erstatning foreldes i utgangspunktet etter foreldelsesloven § 9, som oppstiller en frist på tre år regnet fra "den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige". Det følger imidlertid av § 9 nr. 3 at bestemmelsen ikke gjelder "krav som springer ut av kontrakt, bortsett fra krav på erstatning for personskade".
- (49) Ved mislighold regnes fristen for foreldelse av et erstatningskrav fra "den dag da misligholdet inntreffer", jf. § 3 nr. 2. Etter denne bestemmelsen vil erstatningskravet for en skade som skjedde i 1995 være foreldet allerede i 1998. I så fall vil Aker Yards/If Skadeforsikring kunne påberope seg tilleggsfristen i foreldelsesloven § 10 nr. 1, hvor foreldelse inntreffer "tidligst 1 år etter den dag da fordringshaveren fikk eller burde skaffet seg" kunnskap om "fordringen eller skyldneren".
- (50) Aker Yards/If Skadeforsikring har fremhevet sider ved hendelsesforløpet – vekterens forsettlig skadeforvoldelse, fullstendig i strid med Securitas' interesser – som etter deres oppfatning skulle tilsi at tre-årsfristen i § 9 om erstatning utenfor kontraktsforhold bør få anvendelse. I den forbindelse er blant annet vist til dommen i Rt. 2000 side 679, hvor det ble uttalt at dette kunne være en riktig rettsanvendelse "dersom vurderingen av medkontrahentens erstatningsbetingende atferd mer har karakteren av å stå på egne ben – uavhengig av den inngåtte kontrakt". Slik vår sak ligger an, finner jeg at erstatningskravet – i samsvar med anvisningen i § 9 nr. 3 – må foreldes etter § 3 nr. 2. Mislighold av kontrakt vil også kunne utløse andre eller alternative misligholdsbeføyelser. Det vil kunne bidra til uklarhet såfremt foreldelsesfristen for slike krav ikke skulle løpe parallelt.
- (51) I det følgende blir spørsmålet om den tilleggsfrist på ett år som oppstilles i foreldelsesloven § 10 nr. 1, er oversett. Partene er her uenige om når foreldelsesfristen tok til å løpe.
- (52) I brev av 16. april 2004 til Aker Yards opplyste politiet at vekteren erkjente forholdet i august 2002, men at straffesaken mot ham senere likevel var henlagt "etter bevisets stilling". If Skadeforsikring ble kjent med disse opplysningene kort tid senere. Selskapet innga deretter en foreløpig klage på henleggelsen, samtidig som man ba om å få oversendt politiets etterforskningsdokumenter for nærmere gjennomgåelse. Etter å ha gjennomgått disse dokumentene utarbeidet forsikringsselskapet deretter en begrunnet klage på beslutningen om henleggelse, som ble sendt politiet 3. juni 2004. Innholdet i klagen viser at man hadde satt seg nøyere inn i saken. Klagen ble avsluttet med en kort redegjørelse for erstatningskravet hvor det avslutningsvis heter:

”Selv om bevisbyrden ved et erstatningskrav ikke er det samme som i forhold til en straffedom, vil straffesakens resultat likevel kunne få betydning for bevisvurderingen i erstatningssaken. I denne saken vurderer selskapet dithen at det kan være aktuelt med et arbeidsgiveransvar for Securitas da det synes som om A selv ikke er søkegod. Politiets henleggelse vil i verste fall kunne få betydning for Ifs og Kleven Florøs mulighet til å få refundert sine utlegg.”

- (53) Klagen ble tatt til følge, og If Skadeforsikring ble ved politiets brev av 15. juli 2004 orientert om at Riksadvokaten hadde omgjort beslutningen om henleggelse og beordret tiltale utferdiget. Tingrettens fellende dom ble avsagt 27. september 2004, og den ble formentlig kjent for Aker Yards og If Skadeforsikring kort tid senere.
- (54) Jeg er kommet til at foreldelsesfristen for erstatningskravet mot Securitas og TrygVesta Forsikring begynte å løpe på det tidspunkt If Skadeforsikring hadde hatt mulighet for å gå gjennom politiets etterforskningsdokumenter, og at fristen dermed senest startet 3. juni 2004, da selskapet oversendte sin klage over henleggelsesbeslutningen. Det er ikke opplysninger i saken om at den senere domfellelsen var basert på avgjørende bevis ut over det materiale som If Skadeforsikring da hadde oversikt over. Jeg peker særlig på den omstendighet at straffesaken mot vekteren ved siden av brannen på Aker Yards også gjaldt ytterligere to ildspåsettelse på et noe senere tidspunkt. Alt i alt må det kunne konkluderes med at de skadelidte i vår sak på dette tidspunkt hadde så vidt sikre opplysninger at de da hadde grunn til å reise erstatningssøksmål mot Securitas/TrygVesta Forsikring med utsikt til et positivt resultat.
- (55) Jeg tilføyer at et slikt erstatningssøksmål, ved siden av de bevisspørsmål som var knyttet til hendelsesforløpet da brannen oppsto, også ville reise spørsmål av mer juridisk karakter i tilknytning til hvorvidt Securitas kunne holdes ansvarlig for vekteres skadeforvoldelse. Det er imidlertid ikke spørsmål her som kunne lede til at skadelidte måtte gis ytterligere tid før foreldelsesfristen begynte å løpe.
- (56) Tilleggsfristen i foreldelsesloven § 10 nr. 1 kommer til anvendelse der fordringshaveren manglet nødvendig kunnskap om ”fordringen eller skyldneren”, og foreldelsen inntreffer tidligst ett år etter den dag da fordringshaveren ”fikk eller burde skaffet seg slik kunnskap”. Aker Yards og If Skadeforsikring har anført at man først på et langt senere tidspunkt fikk kunnskap om at det var Vesta Forsikring AS som var Securitas’ ansvarsassurandør. Det fulgte av de generelle kontraktsbetingelser mellom Securitas og Aker Yards at vaktelskapets erstatningsansvar var dekket ved en ansvars- og garantiforsikring. Jeg legger til grunn at skadelidte ved henvendelse til Securitas om nødvendig uten særlig ventetid ville ha fått opplysninger om hvilket forsikringsselskap som sto for denne dekningen, og finner ikke grunn til å gå nærmere inn på spørsmålet.
- (57) Foreldelsen ble i dette tilfellet avbrutt ved Aker Yards og If Skadeforsikrings stevning til Fjordane tingrett 9. desember 2005, og dermed på et tidspunkt som lå mer enn ett år etter at foreldelsesfristen begynte å løpe. Dette innebærer at kravet mot Securitas er foreldet.
- (58) Det følger av forsikringsavtaleloven § 8-6 annet ledd at forsikringsselskapets ansvar ved ansvarsforsikring foreldes etter de samme regler som gjelder for sikrede. Fra dette gjøres det unntak i tredje ledd som lyder slik:

”Krav som er meldt til selskapet før foreldelsesfristen er utløpt, foreldes tidligst 6 måneder etter at sikrede, eller skadelidte (jf. §§ 7-6 og 7-7), har fått særskilt skriftlig melding om at foreldelse vil bli påberopt. Meldingen må angi hvordan foreldelse

avbrytes. Foreldelsesfristen forlenges ikke etter bestemmelsen her dersom det er gått mer enn 10 år fra kravet ble meldt til selskapet. Medfører første punktum ved ansvarsforsikring at skadelidtes krav mot sikrede foreldes før kravet mot selskapet, består likevel selskapets ansvar overfor skadelidte.”

- (59) Ved dom i Rt. 2007 side 877 kom Høyesterett til at denne bestemmelsen ikke fikk anvendelse mellom forsikringsselskaper i en regressrunde. De to forsikringsselskapene i den foreliggende sak er likevel enige om at bestemmelsen ved siden av å gjelde for Aker Yards’ krav direkte mot TrygVesta Forsikring – etter særskilt avtale – også får anvendelse på If Skadeforsikrings regresskrav mot dette selskapet. Skriftlig melding om at foreldelse ville bli påberopt, ble ikke gitt av Vesta Forsikring AS.
- (60) Det vil etter dette være avgjørende for spørsmålet om TrygVesta Forsikrings ansvar er foreldet, om kravet ble meldt dette selskapet før foreldelsesfristen løp ut, altså før primo juni 2005. TrygVesta Forsikring har ikke bestridt at en oversendelse av kravet til selskapet fra Securitas vil måtte anse som en ”melding” i bestemmelsens forstand. Det hevdes således ikke at kravet fra If Skadeforsikring og Aker Yards må være meldt direkte til TrygVesta Forsikring. Så langt det er opplyst for Høyesterett er det nærmere saksforhold her følgende:
- (61) I brev til Securitas av 10. november 2004 fremsetter If Skadeforsikring krav om erstatning for de utlegg selskapet hadde hatt med i alt kr 3 610 952. I tillegg blir på vegne av Aker Yards fremsatt krav om dekning av dette selskapets egenandel på kr 153 000. I brevet blir avslutningsvis bedt opplyst hvor Securitas hadde sin ansvarsforsikring på skadetidspunktet.
- (62) Først over et halvt år senere, den 24. mai 2005, ble If Skadeforsikring tilskrevet av advokat Tor Berntsen. Brevet inneholdt intet svar på If Skadeforsikrings forespørsel, idet det kun ble opplyst at advokat Berntsen ”ikke lenger bistår Securitas AS i saken”, og at behandlingen ”er overtatt av Securitas AS’ forsikringsselskap”. Nærmere opplysninger om ”hvem som nå behandler saken” ville bli gitt ved henvendelse til Securitas.
- (63) Det er for Høyesterett videre fremlagt et brev datert 1. juni 2005, der Vesta Forsikring AS tilskriver If Skadeforsikring og opplyser at ”Securitas AS har meldt ovennevnte sak til Vesta og oversendt de foreliggende dokumenter i saken”. Man ville komme tilbake til saken når avtalen om forsikringsdekningen på skadetidspunktet i 1995 var funnet. I en påfølgende telefax til If Skadeforsikring vel en måned senere, den 6. juli 2005, bekrefter Vesta Forsikring AS at ”det ikke vil bli påberopt foreldelse i denne sak før 1.1.2006 med mindre saken allerede på nåværende tidspunkt er foreldet”.
- (64) Denne korrespondansen gir intet sikkert svar på når Akers Yards’ og If Skadeforsikrings krav, fremsatt i brevet til Securitas av 10. november 2004, ble ”meldt til selskapet”, jf. forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd. I anketilsvaret til Høyesterett gjorde Aker Yards og If Skadeforsikring gjeldende at Vesta Forsikring AS fikk meldt skaden ”ved Securitas’ oversendelse av saken som følge av Ifs brev av 10.11.04”, og i alle fall innen 24. mai 2005 da advokat Berntsen bekreftet at behandlingen av saken var overtatt av Securitas’ forsikringsselskap. Under saksforberedelsen for Høyesterett har TrygVesta Forsikring ikke fremlagt dokumentasjon som kunne vise når selskapet mottok melding om kravet. I denne situasjon legger jeg til grunn at kravet ble meldt Vesta Forsikring AS innen 24. mai 2005, og dermed før det var foreldet.

- (65) Dette innebærer at kravene mot TrygVesta Forsikring ikke er foreldet, mens kravene mot Securitas er foreldet. Det er ingen uenighet om beløpenes størrelse. If Skadeforsikrings krav mot TrygVesta Forsikring utgjør kr 2 701 874, mens Aker Yards' krav beløper seg til kr 153 000.
- (66) For TrygVesta Forsikring har anken vært forgjeves, mens den andre av de ankende parter, Securitas, er frifunnet som følge av foreldelse. Det beløp If Skadeforsikring tilkjennes er 1 million kroner lavere enn det selskapet krevde for tingretten og lagmannsretten.
- (67) Saken har reist prinsipielle spørsmål om forholdet mellom arbeidsgiveransvar og kontraktsansvar, og om rekkevidden av kontraktsansvaret. Jeg finner at saksomkostninger ikke bør tilkjennes for noen instans.
- (68) Jeg stemmer for slik

D O M :

1. TrygVesta Forsikring betaler til If Skadeforsikring NUF 2 701 874 – tomillionersyvhundreogentusenåttehundreogsyttifire – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 10. desember 2004 til betaling skjer.
 2. TrygVesta Forsikring betaler til Aker Yards Florø AS 153 000 – etthundreogfemtittretusen – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 10. desember 2004 til betaling skjer.
 3. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
 4. Securitas AS frifinnes.
 5. Saksomkostninger tilkjennes ikke for noen instans.
- (69) Kst. dommer **Sverdrup:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (70) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (71) Dommer **Tjomsland:** Likeså.
- (72) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (73) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. TrygVesta Forsikring betaler til If Skadeforsikring NUF 2 701 874 – tomillionersyvhundreogentusenåttehundreogsyttifire – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 10. desember 2004 til betaling skjer.
2. TrygVesta Forsikring betaler til Aker Yards Florø AS 153 000 – etthundreogfemtittretusen – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 10. desember 2004 til betaling skjer.
3. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
4. Securitas AS frifinnes.
5. Saksomkostninger tilkjennes ikke for noen instans.

Riktig utskrift bekreftes: